

XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY - TIẾP CẬN TỪ VAI TRÒ CỦA GIẢNG VIÊN

PHẠM VIỆT THẮNG

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
Email: vietthang271077@yahoo.com.vn

Tóm tắt: Bài viết đề cập đến việc xây dựng môi trường văn hóa ở trường đại học hiện nay. Theo tác giả bài viết, trường đại học là môi trường quan trọng góp phần xây dựng văn hóa xã hội. Vì vậy, làm thế nào để giữ được sự trong lành và tích cực của môi trường văn hóa này, phát huy được vai trò quan trọng của các nguồn lực con người, nhất là đội ngũ giảng viên trong xây dựng văn hóa trường đại học, đòi hỏi phải có sự nghiên cứu chuyên sâu từ góc độ tiếp cận đối với vai trò của giảng viên. Việc định vị chính xác và khẳng định vai trò then chốt của giảng viên trong xây dựng văn hóa trường đại học là điều quan trọng và cần thiết, vừa góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và giáo dục, vừa góp phần xây dựng văn hóa xã hội lành mạnh, tiến bộ và hiện đại.

Từ khóa: Môi trường văn hóa; trường đại học; giảng viên, xây dựng văn hóa trường đại học.

(Nhận bài ngày 01/9/2017; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 10/10/2017; Duyệt đăng ngày 25/10/2017).

1. Đặt vấn đề

Văn hóa trong trường đại học (ĐH) là bộ phận quan trọng của văn hóa xã hội, có trách nhiệm lớn trong đào tạo con người, nó ảnh hưởng đến quan điểm tư tưởng, hành vi và giá trị của sinh viên, đồng thời cũng có nhiệm vụ quan trọng góp phần định hướng văn hóa xã hội. Những năm gần đây, nhiều trường ĐH của Việt Nam đã tiến hành cải cách trên các mặt khiến môi trường ĐH trở thành nơi có ý nghĩa thực sự về nghiên cứu khoa học, khơi nguồn sáng tạo tri thức và quy tụ nhân tài, qua đó ảnh hưởng của các trường ĐH, học viện đối với xã hội ngày càng lớn. Nhiều trường ĐH, học viện lớn trên toàn quốc cũng đang dốc sức tăng cường xây dựng hình ảnh thông qua văn hóa trường học.

Mặt khác, trong bối cảnh hội nhập quốc tế, giáo dục (đặc biệt là giáo dục bậc cao) đang có những thay đổi sâu sắc. Các loại liên kết và giao lưu đa quốc gia đang ngày càng tác động mạnh đến cấu trúc và chức năng của các nhà trường. Văn hóa nhà trường, hình ảnh thương hiệu... đang ngày càng đóng vai trò quan trọng trong việc tạo dựng uy tín chuyên môn và đào tạo của nhà trường, tạo ưu thế cạnh tranh trong thị trường giáo dục. Đối với Việt Nam, điều này tuy chưa thể hiện một cách rõ rệt nhưng càng hội nhập quốc tế một cách sâu sắc thì không thể không tính đến vấn đề này.

Những năm gần đây, ở trong nước, vấn đề này cũng đã thu hút sự quan tâm nghiên cứu của nhiều nhà nghiên cứu văn hóa, giáo dục. Tác giả Phạm Minh Hạc cũng nhấn mạnh, xây dựng văn hóa học đường tạo điều kiện để đưa các giá trị chân, thiện, mỹ vào trong các nhà trường [1]. Năm 2007, Trường ĐH Sư phạm Hà Nội đã tổ chức Hội thảo với chủ đề: "Xây dựng văn hóa học đường - Giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục trong nhà trường" [2]. Năm 2015, Trường ĐH Kinh tế Quốc dân tổ chức một

hội thảo về "Văn hóa trường ĐH trong bối cảnh mới" [3]. Các tham luận tại các hội thảo đều có chung một nhận định rằng văn hóa trường ĐH ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng đào tạo, giáo dục của nhà trường. Trong xu thế hội nhập và cạnh tranh gay gắt, các nhà trường không thể không tích lũy và phát huy giá trị văn hóa của mình. Ngoài ra, còn nhiều công trình nghiên cứu khác như: "Xây dựng môi trường văn hóa thẩm mỹ trong các trường cao đẳng, ĐH ở Hà Nội hiện nay" (2006) của tác giả Lê Thị Thùy Dung [4], "Xây dựng văn hóa học đường trong một số trường ĐH ở Hà Nội hiện nay" (2011) của tác giả Hồ Sỹ Lộc [5], v.v..

Những công trình nêu trên đều có các cách tiếp cận khác nhau. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi muốn tiếp cận từ vai trò của giảng viên để nêu ra một số giải pháp góp phần tích cực xây dựng văn hóa trường ĐH, tạo ra môi trường văn hóa học đường lành mạnh, bồi dưỡng nhân tài có tố chất tốt, thực hiện được mục đích đào tạo và giáo dục. Vị trí của người giảng viên trong xây dựng văn hóa nhà trường cần được định vị như thế nào? Làm thế nào để thúc đẩy người giảng viên tích cực tham gia xây dựng văn hóa? Làm thế nào để phát huy tối đa vai trò của các tổ chức đoàn thể trong xây dựng văn hóa nhà trường? Những vấn đề đó sẽ được tìm hiểu và gợi mở trong bài viết này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái quát về môi trường văn hóa và môi trường văn hóa nhà trường

2.1.1. Môi trường văn hóa

Khái niệm môi trường văn hóa là một khái niệm có nội hàm rộng, vì nói đến con người và các hoạt động của con người. Khái niệm này lần đầu tiên được đề cập đến trong công trình "Sinh thái nhân văn" (1975) của G.Olivier (Giáo sư Sinh - Nhân chủng học). Nhà nghiên cứu người

Pháp cho rằng, môi trường văn hóa được tạo nên bởi sự tương tác giữa các thành tố: con người, tự nhiên và các tổ chức xã hội [6]. Còn theo quan niệm của A.I.Ác-môn-đốp, môi trường văn hóa là “tổng thể ổn định những yếu tố vật thể và nhân cách, nhờ đó các cá thể tác động lẫn nhau. Chúng ảnh hưởng tới hoạt động khai thác và sáng tạo giá trị văn hóa, tới nhu cầu tinh thần, hứng thú và định hướng giá trị của họ. Môi trường văn hóa không chỉ là tổng hợp những yếu tố văn hóa vật thể mà còn có những con người hiện diện văn hóa” [7].

Ở Việt Nam, nhà nghiên cứu Đỗ Huy từ cách tiếp cận giá trị học đã cho rằng, môi trường văn hóa gắn liền với cái đúng, gắn với cái tốt và tính thẩm mỹ, là sự vận động của các quan hệ của con người trong quá trình sáng tạo, tái tạo, đánh giá, lưu giữ và hưởng thụ các giá trị vật chất và tinh thần của mình [8]. Tập thể tác giả công trình “*Quản lí hoạt động văn hóa*” nhận định rằng, môi trường văn hóa là một tổng thể các sản phẩm văn hóa, chương trình văn hóa, hành vi văn hóa, thiết chế, phương tiện và cảnh quan văn hóa,... mà các cá nhân tiếp xúc trong suốt đời mình và có ảnh hưởng qua lại với mình [9].

Kể thừa những quan niệm ở trên, có thể khái quát: *Môi trường văn hóa là tổng thể tương đối ổn định các giá trị văn hóa vật chất, văn hóa tinh thần, các chuẩn mực, truyền thống, các thiết chế và không gian văn hóa do con người trong quá trình hoạt động và tương tác cùng sáng tạo ra, cùng hưởng thụ, cùng chịu sự tác động và bị chi phối bởi nó.*

2.1.2. Môi trường văn hóa nhà trường

Trước hết, phải khẳng định rằng nhà trường là một dạng tổ chức hành chính. Vì vậy, văn hóa nhà trường là một dạng của văn hóa tổ chức. Williams, A, Dobson, P và Walters trong “*Văn hóa tổ chức trong việc tạo ra thay đổi cho nhà trường*” mô tả các yếu tố hạt nhân của văn hoá tổ chức bao gồm những niềm tin, thái độ và giá trị tồn tại phổ biến và tương đối ổn định trong tổ chức [10].

Theo cách tiếp cận cấu trúc, Edgar H. Schein đã chỉ rõ 3 thành tố của văn hóa tổ chức trong nhà trường, bao gồm: 1/Những quá trình và cấu trúc hữu hình; 2/ Hệ thống giá trị được tuyên bố; 3/ Những quan niệm chung [10]. Các thành tố đó tạo thành một chỉnh thể có khả năng vừa chi phối hành vi của mỗi thành viên trong tổ chức vừa tạo ra diện mạo văn hóa cho nhà trường.

Tác giả Phạm Quang Huân định nghĩa, văn hoá của một nhà trường là hệ thống niềm tin, giá trị, chuẩn mực, thói quen và truyền thống hình thành trong quá trình phát triển của nhà trường, được các thành viên trong nhà trường thừa nhận, làm theo và được thể hiện trong các hình thái vật chất và tinh thần, từ đó tạo nên bản sắc riêng cho mỗi tổ chức sư phạm [11].

Từ các kết quả nghiên cứu trước, có thể cho rằng, *môi trường văn hóa nhà trường là hệ thống giá trị vật chất, tinh thần, chuẩn mực, truyền thống, các thiết chế và cảnh quan văn hóa hình thành trong quá trình phát triển của nhà trường, tạo nên bản sắc riêng và được thể hiện trong các hình thái vật chất, tinh thần và hoạt động của các*

thành viên trong nhà trường.

Như vậy, môi trường văn hoá nhà trường liên quan đến toàn bộ đời sống vật chất, tinh thần và các thiết chế tương ứng của một nhà trường. Nó biểu hiện từ trong tầm nhìn, sứ mạng, triết lí, mục tiêu, các giá trị, phong cách lãnh đạo, quản lí, cho đến bầu không khí, tâm lí làm việc. Thể hiện thành hệ thống các chuẩn mực, các giá trị, quy tắc ứng xử... được xem là tốt đẹp và được mỗi thành viên trong nhà trường chấp nhận.

** Các hình thái văn hoá nhà trường:*

- *Giá trị:* Giá trị được xác định những gì nên làm và không nên làm, được coi như là thước đo đúng và sai trong cách hành xử chung và riêng của mỗi người trong một tổ chức. Phần lớn các nhà trường đều đề cao giá trị nhân văn, tình yêu thương giữa những con người trong tập thể; đề cao tính cộng đồng trách nhiệm và sự sáng tạo trong công việc; đề cao các giá trị như sự trung thực, tính thực chất hoặc khả năng đổi mới, sáng tạo để nâng cao chất lượng các hoạt động dạy học và hoạt động giáo dục...

Tùy cách tiếp cận, giá trị trong tổ chức nhà trường có thể được phân chia thành hai loại. *Loại thứ nhất* là các giá trị truyền thống tương đối ổn định mà nhà trường đã hình thành và vun đắp trong cả quá trình xây dựng và trưởng thành. *Loại thứ hai* là những giá trị mới mà cán bộ quản lí, tập thể giáo viên, người học mong muốn nhà trường mình có và tạo lập từng bước nhằm đem đến sự phát triển mới đáp ứng yêu cầu mới của xã hội.

Một nghiên cứu mới đây của Singapore đã cho thấy thứ tự của 8 giá trị được xếp thứ hạng cao trong giá trị văn hoá nhà trường như sau:

TT	Các giá trị
1	Sự đổi mới (nhà trường luôn luôn đặt ở vị trí đầu tiên)
2	Chấp nhận rủi ro
3	Trao quyền lực
4	Sự tham gia của mọi người
5	Tập trung vào kết quả
6	Tập trung vào con người
7	Làm việc nhóm
8	Sự ổn định

Đối với các nhà trường ở Việt Nam, hệ thống các giá trị cốt lõi liên quan đến truyền thống “*tôn sư trọng đạo*”, nhấn mạnh đến các giao tiếp giữa thầy với thầy và giữa thầy với trò. Trong bối cảnh xã hội hiện nay, giá trị cốt lõi của văn hóa nói chung, văn hóa trong nhà trường nói riêng là coi trọng con người, kết hợp đức trị với pháp trị để duy trì sự ổn định, hướng tới sự hài hòa và phát triển bền vững.

- *Các chuẩn mực trong giao tiếp, ứng xử:* Chuẩn mực giao tiếp, ứng xử là các kiểu hành vi cụ thể, là sự cụ thể hóa các giá trị và trông đợi của các thành viên trong tổ chức, là cách thức con người ứng xử trong một cộng

đồng nhất định. Tuy nhiên, các chuẩn mực chỉ mang tính tương đối.

Các chuẩn mực có thể liên quan đến mọi khía cạnh trong sinh hoạt công việc, từ cách tư duy, nhìn nhận vấn đề (Ví dụ, ở tổ chức này người ta đi thẳng vào vấn đề, ở tổ chức khác thì né tránh nói thẳng vấn đề), cách gắn sự kiện với công việc, với các mục tiêu lâu dài, cách cụ thể hóa mục tiêu, đến lòng tự trọng, quan hệ liên cá nhân, quan hệ với cộng đồng và xã hội, và các biểu tượng đi kèm như logo, phù hiệu... Các chuẩn mực này thường được thể hiện trong các quy định, quy chế mang tính bắt buộc thực hiện của nhà trường.

- *Các thiết chế*: Trong môi trường văn hóa nhà trường, các thiết chế tương ứng đóng một vai trò quan trọng. Hệ thống phòng học, thư viện, nhà đa năng, hội trường, căng-tin, kí túc xá, v.v.. có vai trò trực tiếp tham gia vào quá trình đáp ứng nhu cầu sáng tạo và hưởng thụ các giá trị văn hóa của các thành viên trong nhà trường. Đây chính là nơi sẽ diễn ra các hoạt động văn hóa phong phú và cả những tương tác văn hóa - xã hội đa dạng.

* *Một số biểu hiện của văn hoá nhà trường*:

- Bầu không khí dân chủ, hợp tác, tin cậy và tôn trọng lẫn nhau: Nhà trường thể hiện sự quan tâm, có mối quan hệ hợp tác chặt chẽ, lôi kéo cộng đồng cùng tham gia giải quyết những vấn đề của giáo dục;

- Mỗi thành viên đều biết rõ công việc mình phải làm, hiểu rõ trách nhiệm, luôn có ý thức chia sẻ trách nhiệm, tích cực tham gia vào việc ra các quyết định dạy và học;

- Coi trọng con người, cố vũ sự nỗ lực hoàn thành công việc và công nhận sự thành công của mỗi người;

- Sáng tạo và đổi mới: Nhà trường có những chuẩn mực để luôn luôn cải tiến, vươn lên; Khuyến khích người dạy cải tiến phương pháp nâng cao chất lượng dạy và học; Người dạy được khuyến khích tham gia đóng góp ý kiến trong mọi hoạt động của nhà trường;

- Khuyến khích đối thoại và hợp tác, làm việc nhóm; Chia sẻ kinh nghiệm và trao đổi chuyên môn; Chia sẻ tầm nhìn, chia sẻ quyền lực, trao quyền, khuyến khích tính tự chịu trách nhiệm;

* *Các chủ thể trong môi trường văn hóa nhà trường* :

- *Người dạy*: Đây là đội ngũ những người làm công tác chuyên môn, trực tiếp thực hiện nhiệm vụ đào tạo và giáo dục. Với vị trí và vai trò chủ thể - chủ đạo trong quá trình dạy học, người dạy là nhân tố quyết định hàng đầu trong việc xây dựng môi trường văn hóa nhà trường lành mạnh, phong phú.

- *Người học*: Đây là khách thể của quá trình dạy học, chịu sự tác động về chuyên môn, giáo dục của người dạy, là chủ thể tiếp thu tri thức và hệ thống giá trị trong nhà trường. Đây là lực lượng đông đảo, nhiều nhiệt huyết, sáng tạo trong việc tham gia xây dựng môi trường văn hóa nhà trường. Xét cho cùng thì việc xây dựng môi trường văn hóa nhà trường lành mạnh, tích cực, phong phú cũng là nhằm đến đối tượng người học và góp phần

nâng cao chất lượng đào tạo và giáo dục.

- *Công chức, người lao động*: Là những người làm công việc hành chính và phục vụ trong các nhà trường. Lực lượng này tuy không trực tiếp tham gia vào quá trình dạy học nhưng công việc của họ vừa có ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo và giáo dục nói chung vừa ảnh hưởng đến diện mạo văn hóa của nhà trường nói riêng thông qua các công việc, giao tiếp ứng xử, cung cấp các dịch vụ phục vụ đào tạo và giáo dục của nhà trường.

2.2. Vai trò chủ đạo của giảng viên trong xây dựng môi trường văn hóa trường đại học

Môi trường văn hóa trường ĐH là hệ thống giá trị và chuẩn mực được tạo dựng bởi toàn thể thành viên trong trường, trong đó có giảng viên, sinh viên, công chức và người lao động khác. Giảng viên là một phần của nhà trường, chiếm vị trí chủ đạo, có vai trò định hướng vô cùng quan trọng đối với sự tiếp nhận của sinh viên. Đào tạo và giáo dục thành công hay không phụ thuộc rất lớn vào quan niệm giáo dục, tác phong mẫu mực và sự chung tay góp sức của tập thể giảng viên trong việc giáo dục hình thành nhân sinh quan, giá trị quan đúng đắn, cao đẹp cho không chỉ sinh viên mà đối với cả các giảng viên.

Giảng viên là bộ phận cấu thành ổn định nhất trong trường học. Về số lượng, giảng viên mặc dù ít hơn sinh viên nhưng môi trường văn hóa trong nhà trường có tính tương tác do giảng viên và sinh viên cùng tạo ra, trong đó giảng viên đóng vai trò chủ đạo. Mỗi một hành vi hay phát ngôn của giảng viên, dù là hoạt động dạy học trên sách vở hay trong sinh hoạt đều ảnh hưởng rất lớn đến môi trường văn hóa nhà trường. Do đó, vị trí chủ đạo của giảng viên trong xây dựng môi trường văn hóa trường ĐH là một tất yếu.

Việc dạy học của giảng viên là một loại hình công việc mang tính chuyên môn, chịu trách nhiệm truyền thụ tri thức và kĩ năng, bồi dưỡng tinh thần sáng tạo cho sinh viên, định hướng hoàn thiện nhân cách cho sinh viên. "*Học cao là sư, đức cao là phạm*". Cho nên, quy chuẩn đạo đức hành vi của giảng viên sẽ ảnh hưởng trực tiếp hoặc gián tiếp đến các đồng nghiệp và sinh viên, ảnh hưởng đến xã hội. Sự ảnh hưởng này chiếm vị trí chủ đạo. Sức hấp dẫn từ nhân cách của giảng viên qua từng lời nói, hành động đại diện cho phương hướng xây dựng văn hóa nhà trường. Một trường ĐH có trở nên danh tiếng hay không, mẫu chốt ở chỗ có hay không có những nhà giáo lớn (các danh sư), với uy tín cao về chuyên môn và phẩm đức. Những nhà giáo lớn, các giáo sư, học giả nổi tiếng của một trường ĐH để tạo được uy tín lớn đối với đồng nghiệp và sinh viên, đồng thời tạo ra sức thu hút đối với bên ngoài xã hội. Nếu nhà trường có thể phát huy tối đa vai trò của các giáo sư, các nhà giáo, nhà khoa học nổi tiếng thì hiệu quả trong xây dựng văn hóa trường ĐH sẽ được nâng lên rất cao.

Một mặt, giảng viên có trách nhiệm đối với trường học và sinh viên, các giảng viên bộ môn đều cần thông qua môi trường làm việc, giảng đường, phòng thí

nghiệm, v.v.. để tương tác với các đồng nghiệp và sinh viên. Với các đồng nghiệp thì đó là sự chia sẻ về chuyên môn, nghiệp vụ, cùng nỗ lực trong việc thực thi sứ mệnh của đơn vị, hiện thực hóa các mục tiêu và sứ mệnh của nhà trường. Với sinh viên, đó là truyền đạt kiến thức, chia sẻ và định hướng các giá trị và kĩ năng sống, bồi dưỡng nhân tài cho nhà trường và xã hội bằng những gì mình đã được đào tạo hoặc tự đào tạo. *Mặt khác*, với các chức vụ, chức năng được phân công khác nhau, các giảng viên làm công tác hành chính của nhà trường cũng phải thể hiện vai trò của mình trong xây dựng môi trường văn hóa nhà trường. Có thể nói, dù là giảng viên hay sinh viên thì trong mọi hoạt động hàng ngày đều cần sự hỗ trợ và phối hợp của các phòng ban chức năng trong nhà trường và các nhân viên hành chính khác. Những viên chức, công chức này thể hiện trực tiếp diện mạo tinh thần và bộ mặt văn hóa của nhà trường qua thái độ, lời nói, hành vi giao tiếp đối với các đối tượng khác nhau, là phần cần đặc biệt chú ý và nhấn mạnh trong xây dựng môi trường văn hóa nhà trường.

2.3. Vai trò cần thực hiện của giảng viên trong xây dựng môi trường văn hóa trường đại học

2.3.1. Giảng viên cần có trách nhiệm xây dựng văn hóa học thuật

Văn hóa học thuật (academic culture) có thể được hiểu chung là những ứng xử đúng đắn trong hoạt động khoa học, bao gồm nghiên cứu, giảng dạy và học tập. Những luật lệ đó khá tổng quát nhưng lại rất thiết yếu để duy trì chất lượng của việc giảng dạy và nghiên cứu, cũng như tạo ra một môi trường tinh thần lành mạnh cho hoạt động khoa học.

Văn hóa học thuật trong xây dựng văn hóa trường ĐH là phần không thể thiếu, bao gồm các phương diện: truyền đạt kiến thức chuyên ngành, nghiên cứu khoa học, tìm tòi và sáng tạo khoa học. Đối với các giảng viên, việc tổ chức và duy trì các sinh hoạt học thuật thường xuyên trong trường ĐH ở mọi cấp độ là hết sức quan trọng, đồng thời khuyến khích sinh viên tham gia ở những mức độ khác nhau tùy theo trình độ. Những sinh hoạt này tạo ra môi trường để trao đổi ý tưởng, vừa góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên vừa tập cho sinh viên quen với việc diễn đạt các quan điểm học thuật của mình, bảo vệ các luận điểm của mình cũng như đánh giá các ý tưởng của người khác một cách lành mạnh và thỏa đáng. Đối với sinh viên ở những năm đầu, việc truyền đạt kiến thức cơ sở sẽ tạo hứng thú chuyên ngành cho sinh viên, bước đầu tạo dựng tình cảm gắn bó của sinh viên với ngành học. Ở những năm cuối, trên cơ sở nắm vững kiến thức chuyên ngành, thông qua dạy học thực tiễn và công tác nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng năng lực tự học, tự nghiên cứu và tinh thần sáng tạo của sinh viên. Hiện nay, ở nhiều trường ĐH, sinh viên hệ chính quy từ năm thứ hai đã bắt đầu làm nghiên cứu khoa học cùng với giảng viên hướng dẫn. Nhờ đó, năng lực sáng tạo của sinh viên chính quy được nâng cao.

Tính đặc biệt của nghề quyết định việc giảng viên

cần có tinh thần trách nhiệm và ý thức sứ mệnh cao. Giáo dục không phải là quá trình mà chúng ta có thể thấy được hình ảnh cảm tính. Nó cần tâm huyết, sự tỉ mỉ và kiên nhẫn. Vì thế, bên cạnh các hoạt động nghiên cứu khoa học, việc sáng tạo và đổi mới về mặt phương pháp, kĩ thuật dạy học cũng cần được chú trọng. Hiện nay, ở một số trường ĐH, trong cơ chế đánh giá giảng viên còn chú trọng nhiều vào phần nghiên cứu khoa học (nhiều khi chỉ đơn thuần về số lượng công trình) mà đôi khi coi nhẹ phần phương pháp và kĩ năng dạy học, điều này sẽ không có lợi cho việc giảng viên dành toàn bộ tinh thần và trí tuệ vào công việc dạy học. Xuất phát từ đó, các trường ĐH cần xây dựng bộ tiêu chí đánh giá có thể lượng hóa được cả hai phần, giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Đặc biệt là phần giảng dạy, phải đánh giá được những đổi mới, sáng tạo về mặt phương pháp, kĩ thuật dạy học của các giảng viên.

2.3.2. Giảng viên cần có trách nhiệm xây dựng văn hóa đạo đức trong xây dựng môi trường văn hóa trường đại học

Với triết lí: nhà giáo dục cũng cần phải được giáo dục, giảng viên trong xây dựng văn hóa đạo đức cũng cần phải được giáo dục để trở thành những tấm gương về đạo đức, lối sống. Vì vậy, vai trò chủ đạo của giảng viên trong việc xây dựng văn hóa đạo đức trong nhà trường được thể hiện chủ yếu như sau:

Thứ nhất, giảng viên là chủ thể xác định và xây dựng các giá trị, chuẩn mực trong xây dựng văn hóa đạo đức;

Thứ hai, giảng viên là người đi đầu và gương mẫu trong thực hiện các chuẩn mực trong duy trì văn hóa đạo đức;

Thứ ba, giảng viên là người có ảnh hưởng đến đồng nghiệp và sinh viên trong xây dựng văn hóa đạo đức.

Xét về tổng thể, giảng viên thường có phương hướng chính trị đúng đắn, tu dưỡng đạo đức tốt và là tấm gương trên nhiều phương diện khác. Vì thế, hình ảnh của họ, phong cách làm việc và lối sống của họ sẽ ảnh hưởng lớn đến cả các đồng nghiệp lẫn sinh viên. Giảng viên trước tiên tạo ra bầu không khí tốt trong xây dựng môi trường văn hóa nhà trường, bằng cách cùng với các đồng nghiệp xác định và xây dựng các mục tiêu giá trị và chuẩn mực trong giao tiếp công việc, trong ứng xử cuộc sống. Các giá trị và chuẩn mực này sẽ được hiện hữu hàng ngày cả trong phạm vi nhà trường và ngoài nhà trường. Giảng viên thông qua các hoạt động đào tạo và giáo dục sẽ thực hiện công tác định hướng và giáo dục các chuẩn mực, giá trị cho sinh viên.

Bên cạnh đó, cùng với sự nỗ lực của giảng viên, các quy định, quy chế và các thiết chế trong nhà trường phải đồng bộ để đảm bảo sự bắt buộc và giám sát thực hiện với các hành vi, tư tưởng của giảng viên và sinh viên, từ đó đảm bảo xây dựng môi trường văn hóa trong trường ĐH đi theo con đường phát triển lành mạnh.

3. Kết luận

Môi trường văn hóa trường ĐH là linh hồn cho sự phát triển của các trường ĐH, phản ánh tinh thần học

tập và và theo đuổi giá trị của nhà trường. Giảng viên là chủ thể trong xây dựng môi trường văn hóa trường ĐH. Bồi dưỡng con người như thế nào, làm thế nào để bồi dưỡng, đều dựa vào giảng viên để thực hiện. Giảng viên trong văn hóa trường ĐH còn có vai trò dẫn dắt, nêu gương, do đó cần coi trọng và phát huy tối đa vai trò kép **chủ thể - chủ đạo** của giảng viên trong văn hóa trường ĐH. Đồng thời, giảng viên cũng cần tiếp thu tinh hoa, nâng cao tố chất của mình. Đương nhiên, mục đích giảng viên tham gia vào hoạt động văn hóa trường ĐH còn vì phát huy tốt hơn vai trò chủ đạo. Việc nhận thức đúng đắn vị trí, vai trò và phát huy tối đa vai trò đặc biệt của giảng viên trong xây dựng môi trường văn hóa trường ĐH sẽ góp phần vừa nâng cao chất lượng đào tạo và giáo dục, vừa góp phần xây dựng văn hóa xã hội lành mạnh, tiến bộ và hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Phạm Minh Hạc, (2009), *Giáo dục giá trị - xây dựng văn hóa học đường*, Kỉ yếu Hội thảo Văn hóa học đường. Hội Khoa học Tâm lí, Giáo dục Việt Nam, Tiền Giang, tháng 3 năm 2009, tr.21-25.

[2]. Viện Nghiên cứu Sư phạm, (2007), *Xây dựng văn hóa học đường - Giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục trong nhà trường*, Kỉ yếu Hội thảo khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

[3]. Trường Đại học Kinh tế Quốc dân, (2015), *Văn hóa trường đại học trong bối cảnh mới*, Kỉ yếu Hội thảo khoa học, NXB Đại học Kinh tế Quốc dân, Hà Nội.

[4]. Lê Thị Thùy Dung (Luận văn thạc sĩ), (2006), *Xây dựng môi trường văn hóa thẩm mỹ trong các trường cao đẳng, đại học ở Hà Nội hiện nay*, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.

[5]. Hồ Sỹ Lộc (Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, Mã số B11 - 20), (2011), *Xây dựng văn hóa học đường*

trong một số trường đại học ở Hà Nội hiện nay, Học viện Báo chí và Tuyên truyền, Hà Nội.

[6]. Georges. Olivier, (1992), *Sinh thái văn hóa*, NXB Thế giới, Hà Nội.

[7]. A.I. Ác - môn - đốp (Chủ biên), (1981), *Cơ sở lí luận văn hóa Mác - Lênin*, NXB Văn hóa, Hà Nội.

[8]. Đỗ Huy, (2001), *Xây dựng môi trường văn hóa ở nước ta hiện nay từ góc nhìn giá trị học*, NXB Văn hóa Thông tin, Hà Nội.

[9]. Phương Thảo, (2013), *Một số suy nghĩ về khái niệm, cấu trúc và đặc trưng "Môi trường văn hóa"*. (Nguồn : <http://www.vnq.edu.vn/tap-chi/nguyen-cuu-trao-doi/1126-mot-so-suy-nghi-ve-khai-niem-cau-truc-va-dac-trung-cua-moi-truong-van-hoa.html>).

[10]. Keup, Jennifer R. - Walker, Arianne A. - Astin, Helen S. - Lindholm, Jennifer A, (2001), *Văn hóa tổ chức trong việc tạo ra thay đổi cho nhà trường*, (Phạm Thị Ly dịch 2012). (Nguồn: www.chrd.edu.vn)

[11]. Phạm Quang Huân, (2007), *Văn hóa tổ chức - hình thái cốt lõi của văn hóa nhà trường*, Kỉ yếu Hội thảo Văn hóa học đường, Viện Nghiên cứu Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tr.37 - 39.

[12]. Nguyễn Văn Dung, Phan Đình Quyển, (2010), *Văn hóa tổ chức và lãnh đạo*, NXB Giao thông Vận tải, Hà Nội.

[13]. Yenming Zhang, (2008), *Shaping School Culture*. Technological University Objectives.

[14]. Nguyễn Thị Hường, (2015), *Xây dựng văn hóa nhà trường* (chuyên đề).

[15]. Đào Đăng Phượng, (2016), *Bàn về xây dựng môi trường văn hóa*, Tạp chí Giáo dục Nghệ thuật (bản điện tử), số 6 năm 2016. (nguồn: <http://www.spntw.edu.vn/Pages/ArticleDetail.aspx?siteid=1&sitepageid=291&articleid=5206>).

DEVELOPING CULTURAL ENVIRONMENT AT CURRENT UNIVERSITIES TOWARDS LECTURERS' ROLE

PHAM VIET THANG

Hanoi National University of Education
 Email: vietthang271077@yahoo.com.vn

Abstract: *The article refers to the development of a cultural environment at current universities. According to the author, universities are an important environment contributing to building social culture. Therefore, in order to keep the freshness and positiveness of this cultural environment, to promote the important role of human resources, especially teaching staff in developing university culture, it requires in-depth research from lecturers' role. Accurately positioning and confirming the key role of lecturers in setting up university culture is important and necessary, contributing to improving the quality of education and training, and developing a healthy, progressive and modern social culture.*

Keywords: *Cultural environment; universities; lecturers; development of university culture.*